

INTELEKTUÁLNY VÝSTUP 1

VYPRACOVANIE KOMPETENČNEJ MATICE PRE UČITEĽOV V ZÁKLADNOM VZDELÁVANÍ DOSPELÝCH

Autori:

Elena De Zen (Il Mondo)
Stefanie Dernbach (SVEB)
Johanna Goldbeck (3s)
Günter Hefler (3s)
Martin Leitner (Isop)
Cäcilia Märki (SVEB)
Claudia Miesmer (Isop)
Eva Steinheimer (3s)
Matilde Tomasi (Il Mondo)
Radoslav Vician (e-code)

Konečná krátka verzia
január 2022

Partneri:

SVEB ■ Schweizerischer Verband für Weiterbildung
FSEA ■ Fédération suisse pour la formation continue
Federazione svizzera per la formazione continua
Swiss Federation for Adult Learning

bridgingbarriers.eu

3s.co.at

3s je výskumná a poradenská spoločnosť špecializujúca sa na národné a európske projekty v oblasti počiatočného a ďalšieho odborného vzdelávania a prípravy, vysokoškolského vzdelávania a vzdelávania dospelých. Ďalšie informácie o spoločnosti 3s a jej aktivitách získate od Evy Steinheimerovej .

isop.at

ISOP podporuje migrantov a utečencov, nezamestnaných a ľudí so základnými vzdelávacími potrebami prostredníctvom poradenských, kvalifikačných a vzdelávacích projektov a projektov zamestnanosti v oblasti sociálnej a profesionálnej integrácie. ISOP sa venuje aj otvorenej práci s mládežou, školskej sociálnej práci a podpore vzdelávania. ISOP pôsobí prostredníctvom práce s verejnosťou, kultúrnej práce a práce v sieti proti rasizmu a diskriminácii. Informácie: Martin

ilmondonellacitta.it

Il Mondo nella città je neziskové združenie, ktoré spravuje prijímacie centrum pre utečencov a žiadateľov o azyl a poskytuje im ubytovacie zariadenia, právnu a sociálnu pomoc a kurzy talianskeho jazyka. Ďalšie informácie o Il mondo nella città a našich aktivitách získate od Eleny De Zen.

e-code.sk

e-kód je neziskové združenie so sídlom v Krupine na Slovensku, ktoré pôsobí v oblasti vzdelávania dospelých a mládeže. Pre ďalšie informácie o e-kóde a našich aktivitách kontaktujte Radoslava Vicianu .

S V E B ■ Schweizerischer Verband für Weiterbildung
F e d e r a t i o n s u i s s e p o u r l a f o r m a t i o n c o n t i n u e
F S E A ■ Federazione svizzera per la formazione continua
S w i s s F e d e r a t i o n f o r A d u l t L e a r n i n g

alice.ch

FSEA pôsobí od roku 1951 ako národné zastrešujúce združenie v záujme celoživotného vzdelávania vo Švajčiarsku. Ako profesijné združenie má viac ako 700 členov, medzi ktorými sú súkromné a štátne vzdelávacie inštitúcie, združenia, interné vzdelávacie oddelenia a jednotlivci. Informácie: Cäcilia Märki .

Editor:
3s Unternehmensberatung
GmbH, A-1040 Wien
Wiedner Hauptstraße 18
Tel: +43 1 585 09 15
3s.co.at
3s, January 2022
CC BY-SA 4.0

Obsah

Obsah.....	4
1. Úvod	5
2. Matica kompetencí učitelů v ABE.....	6
3. Odkazy	8

1. Úvod

Preklenie bariér je dvaapoločný projekt financovaný Európskou úniou v rámci programu Erasmus+, ktorý spája výskumníkov, učiteľov a zástupcov poskytovateľov kurzov z Rakúska, Talianska, Slovenska a Švajčiarska. Medzi ciele projektu patrí vypracovanie kompetenčnej matice, učebného plánu ďalšieho vzdelávania a realizácia pilotných kurzov pre učiteľov pôsobiach v základnom vzdelávaní dospelých (ABE). Týmto aktivitami chcel projekt zvýšiť profesionalitu pedagógov v tejto oblasti.

Základné vzdelávanie dospelých tvorí dôležitú súčasť vzdelávania dospelých a umožňuje dospelým zlepšiť si základné zručnosti v čítaní, písaní a počítaní, ako aj vo využívaní informačných technológií v profesionálnom a každodennom živote. Okrem toho ABE podporuje migrantov, ktorí pred presťahovaním získali len základné vzdelanie, aby získali dobré zručnosti v používaní jazyka prijímajúcej krajiny.

ABE je v Európe organizované rôznymi spôsobmi, ktoré odrážajú rôzne historické cesty, inštitucionálne prostredia a politiky. Učitelia ABE sa do tejto oblasti dostali na základe rôznorodých dokladov o vzdelaní, odborných skúsenostiach a kompetenciách. Zručnosti, ktoré sú rozhodujúce pre úspešnú pomoc dospelým pri získavaní základných zručností, zvyčajne nie sú opísané systematickým spôsobom.

Tu prichádza na rad projekt Preklenie bariér, ktorého cieľom je prispieť k rozvoju vyššej úrovne profesionality učiteľov ABE v Európe. Projekt sa zameriava na rozvoj nových prístupov na zviditeľnenie a systematizáciu špecifických zručností a kompetencií uplatňovaných v tejto oblasti, čím podporuje rozvoj európskeho profilu kompetencií učiteľov ABE a zároveň posilňuje vytváranie sietí medzi učiteľmi v tejto oblasti

Translated with www.DeepL.com/Translator (free version).

Medzi hlavné výsledky projektu patria

- kompetenčnú maticu zručností, ktoré učitelia ABE používajú pri poskytovaní základného vzdelávania dospelých, s použitím zavedeného prístupu (VQTS) na vypracovanie takejto matice (IO1),
- súčasné učebné osnovy pre kurz školiteľov pre učiteľov ABE zameraný na ich zručnosti v oblasti pomoci študentom pri prekonávaní prekážok v učení (IO2),
- príručka, v ktorej sa zhrnú výsledky projektu a podporí sa realizácia pilotných kurzov podľa vzoru vypracovaných učebných osnov (IO3).

Tento dokument obsahuje konečnú verziu kompetenčnej matice v slovenskom jazyku. Zhrnutie použitého prístupu, procesu, ako bola matica kompetencií vypracovaná, a zhrnutie diskusií, ktoré sa uskutočnili v rôznych fázach projektu, nájdete v anglickej verzii tohto dokumentu.

2. Matica kompetencií učiteľov v ABE

Oblasť kompetencií	Kroky rozvoja kompetencií				
	Základná úroveň				Úroveň experta
1. Navrhovanie rámca pre celkové vyučovanie a učebného procesu	1.1 Navrhovanie rámca pre celkové vyučovanie a učebného procesu	dokáže naplánovať vyučovací a učebný proces pre kurz v danej oblasti ABE a na danej úrovni zručností podľa daných osnov	Je schopný plánovať vyučovací a vzdelávací proces pre širokú škálu rôznych oblastí ABE a na rôznych úrovniach zručností vrátane kurzov s integrovaným prístupom a prispôbiť sa predpokladanému zloženiu skupiny učiacich sa	Je schopný navrhnúť proces vyučovania a učenia sa pre nový typ kurzu/nový prístup a uplatniť potrebnú voľnosť pri reagovaní na neznáme zloženie skupiny/neznáme individuálne potreby učiaceho sa.	
2. Príprava jednotiek	2.1 Riadenie času	dokáže uplatňovať všeobecné zásady riadenia času pri plánovaní vyučovania	dokáže realisticky predpovedať trvanie úlohy, na základe ktorej sa plánuje	dokáže predvídať trvanie vzdelávacích procesov a podľa toho ich realizovať	
	2.2 Pripraviť variácie cvičení na získanie zručností v čítaní, písaní, počítaní alebo IT pri nešpecifických (a-typických) ťažkostiach.	je vo všeobecnosti schopný pripraviť vhodné cvičenia pre predpokladanú úroveň zručností	Je schopný pripraviť cvičenia podľa relatívneho výkonu cvičenia, aby umožnil pokrok v učení	dokáže intuitívne vybrať individuálne perspektívne cvičenia, dokáže intuitívne navrhnuť vhodné cvičenia na prekonanie ťažkostí	dokáže intuitívne vybrať cvičenia podľa pokroku v učení a vzniknutých ťažkostí
3. Implementácia - interakcia so skupinou žiakov	3.1 Poskytnúť rôzne cvičenia na získanie zručností v čítaní, písaní, počítaní alebo IT pri nešpecifických (a-typických) ťažkostiach.	je vo všeobecnosti schopný podporiť vykonávanie vhodných cvičení pre predpokladanú úroveň zručností	Je schopný vybrať/prispôbiť cvičenia podľa relatívneho výkonu cvičenia, aby umožnil pokrok v učení počas hodín.	dokáže intuitívne vybrať cvičenia a navrhnuť skupinový dynamický proces vyučovania a učenia tak, aby bolo možné prekonať prekážky v učení.	dokáže intuitívne aplikovať cvičenia v súlade s procesom učenia a neustále a aktívne využívať dynamickú úroveň skupiny na povzbudenie/spätnú väzbu; rozpoznáva prekážky v učení, postupuje diferencovane a vymýšľa nové stratégie; dokáže poskytnúť následné informácie o dôvodoch obchodovania.
	3.2 Riešenie rozdielnych úrovní zručností, očakávaní a vzdelávacích cieľov učiacich sa.	Uvedomuje si existenciu rôznych úrovní zručností, očakávaní a vzdelávacích cieľov a dokáže ponúknuť rôzne cvičenia a materiály.	Je schopný posúdiť úroveň zručností na základe výkonu v triede a aktívne sa pýtať na očakávania a ciele výučby vo vyučovacom procese s cieľom prispôbiť sa získaným informáciám.	Je schopný navrhovať a prispôbovať vzdelávacie aktivity počas prebiehajúcich hodín tak, aby sa účastníkom venoval vo vysokej miere podľa ich úrovne zručností, očakávaní a cieľov.	dokáže navrhnuť vzdelávacie aktivity tak, aby sa dostupné zručnosti jednotlivcov zviditeľnili a uplatnili vo vzájomných vzdelávacích procesoch.
4 Implementácia - interakcia s jednotlivými žiakmi	4.1 Podpora individuálnych vzdelávacích potrieb účastníkov.	dokáže použiť metódy na určenie danej úrovne zručností žiakov a na výber vhodného materiálu pre danú úroveň	dokáže použiť metódy na identifikáciu úrovni zručností a súvisiacich silných a slabých stránok žiakov a vybrať vhodný materiál	dokáže dospieť k individuálnemu posúdeniu žiaka a jeho kľúčových prekážok v napredovaní a pozná známe stratégie na	dokáže rozvíjať individuálny prístup zameraný na kľúčové prekážky vo vzdelávaní a reagovať na pokrok/nedostatok pokroku, ktorý sa

			prispôsobený daným konšteláciám	podporu napredovania	prejavuje v nových prístupoch podpory
	4.2 Vybudovanie dobrého pracovného vzťahu medzi učiteľom a žiakom.	dokáže sa vcítiť do jednotlivcov a pochopiť situáciu účastníka z jeho pohľadu .	Dokáže komunikovať o silných a slabých stránkach žiaka, nachádzať nové zdroje motivácie a vypracovať stratégie pozitívnej zmeny na základe empatického vzťahu	Dokáže udržiavať dobrý vzťah so žiakmi, komunikovať o silných/slabých stránkach a vzbudzovať motiváciu napriek nízkej miere angažovanosti/ pomerne vysokej frekvencii rušivého správania zo strany účastníka.	dokáže nadviazať dobrý pracovný vzťah, ktorý umožňuje napredovanie v obsahovej práci, s účastníkmi s vysokým stupňom psychosociálnych ťažkostí; s obmedzeniami v správaní (napr. v reakcii na traumatické zážitky, nadmerne zaťažujúce životné okolnosti)
	4.3 Riešenie kognitívnych obmedzení	Pozná kľúčové pojmy kognitívnych ťažkostí pri učení v dospelosti, pozná ich kľúčové markery, dokáže využiť poznatky na identifikáciu potenciálnych ťažkostí (treba objasniť iným odborníkom)	Je schopný aplikovať vyučovacie stratégie, o ktorých je známe, že pomáhajú obmedziť/prekonať dané kognitívne bariéry a motivovať študentov k dodržiavaniu tohto prístupu.	dokáže identifikovať dané kognitívne ťažkosti a na základe jednotlivých prípadov prispôbiť stratégie na ich prekonanie, pričom základom pre usmernenie ďalšieho postupu je reakcia na dané cvičenia	
5 Implementácia - interakcia žiak - žiak	5.1 Podpora vzájomného učenia	Je schopný pripraviť a zahrnúť vzdelávacie aktivity posilňujúce interakciu s rovesníkmi	dokáže rozvíjať aktivity medzi rovesníkmi a využívať silné stránky každého účastníka na podporu celkového procesu učenia sa skupiny	Je schopný vhodným spôsobom rozvíjať schopnosť indi-viduálneho účastníka poskytovať vzájomnú podporu a zúčastňovať sa na funkcii "vzájomného učenia".	
6 Následná práca (začlenenie učebného pokroku do každodenného kontextu)	6.1 Zakotvenie vyučovania v reálnych potrebách účastníkov	pozná koncepcie týkajúce sa dôležitosti zasadenia učenia do kontextu reálneho života žiakov a dokáže tieto poznatky využiť pri výbere obsahu, učebných materiálov a prístupov	je schopný aplikovať vhodné metódy na aktuálne problémy účastníkov s cieľom posilniť význam výučby pre reálny svet	dokáže organizovať procesy skupinového učenia na základe skutočného slovného problému jednotlivých členov, čím vyvažuje rozdielne záujmy a potreby	
	6.2 Stratégie na rozšírenie učenia do každodenných životných situácií	Pozná a dokáže plánovať rozšírenie učebných činností v reálnom svete (každodenné používanie čítania, písania, počítania)	Je schopný implementovať každodenné činnosti účastníkov do vyučovania, motivovať žiakov a umožniť im pochopiť vzájomné prepojenie medzi životným a vzdelávacím svetom.	Vypracovanie individuálnych stratégií na začlenenie činností pre účastníkov, ktorí nereagujú na celkový rámec; dosiahnutie súladu za zložitých individuálnych okolností	
7 Následná práca (začlenenie učebného pokroku do každodenného kontextu)	7.1 Podpora pre účastníkov mimo triedy	je schopný poskytnúť podporu v súvislosti so všeobecnými otázkami týkajúcimi sa každodenných životných podmienok (vrátane otázok týkajúcich sa vzdelávania a práce, základného právneho rámca v oblasti azylu atď.), ktoré položili účastníci.	Je schopný rozpoznať potenciálne oblasti problémov, ktoré môže mať účastník na základe vzorcov správania, a riešiť situáciu vhodným spôsobom (napr. ponúknuť pomoc, odkázať na iných odborníkov)	dokáže si vybrať zo širokej škály ponúk podpory/podporných aktivít a dokáže riešiť neočakávané krízové udalosti spôsobom, ktorý dlhodobo podporuje ďalšiu cestu vzdelávania jednotlivcov/skupiny žiakov.	
8 Interakcia s inými odborníkmi	8.1 Spolupráca s ostatnými pedagógmi pri prekonávaní prekážok v každodennej práci .	je schopný pozorovať a analyzovať proces učenia sa a vyučovania v podmienkach, ako je job-shadowing alebo tímové vyučovanie .	Je schopný uplatniť poznatky získané pozorovaním kolegov alebo výmenou skúseností a otázok s kolegami.	Je schopný slúžiť ako mentor pre menej skúsených kolegov.	je schopný prispieť kľúčovou úlohou k rozvojovým procesom v oblasti vzdelávania.

	8.2 Spolupráca s odborníkmi v príbuzných oblastiach - medziodborová spolupráca	pozná kľúčové pojmy príbuzných profesií relevantné pre vlastnú klientelu, dokáže formulovať pripomienky tak, aby príslušníci týchto profesií pochopili danú problematiku	Dokáže komunikovať s príbuznými profesiami, porozumieť ich argumentom a aplikovať ich odporúčania/zvolené spôsoby podpory na vlastné aktivity	dokáže spolupracovať s inými príslušnými profesiami pri multiprofesijnej práci s prípadom/supervíziou; dokáže aktívne prispievať k stratégii riešenia prípadu vypracovanej v rámci multiprofesijného tímu
--	---	--	---	---

3. Odkazy

Ericsson, K. Anders (2009). Enhancing the Development of Professional Performance: Implications from the study of deliberate practice. In: Ericsson, K. Anders (ed.). *Development of professional expertise: toward measurement of expert performance and design of optimal learning environments*. New York, Cambridge: Cambridge University Press, pp. 405-431.

Ericsson, K. Anders; Krampe, Ralf Th. and Tesch-Römer, Clemens (1993). The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. *Psychological Review*, Vol. 100, No 3, pp. 363-406.

Hefler, Günter ; Steinheimer, Eva and Wulz, Janine (2018). Die Aufgaben der Basisbildung und die Kompetenzen der BasisbildnerInnen. In: Göhring, Silvia (ed.). *Die vergessene Hälfte - Erwachsenenbildung für Bildungsbenachteiligte in der Zusammenschau von Wissenschaft und Praxis - Isotopia 2018/96*. Graz: Isop Graz, pp. 13-24.

Luomi-Messerer, Karin (2009). *Using the VQTS model for mobility and permeability - Results of the Lifelong Learning project VQTS II*. Vienna

Luomi-Messerer, Karin and Markowitsch, Jörg (2006). *VQTS model - A proposal for a structured description of work-related competences and their acquisition*. Vienna

Markowitsch, Jörg; Becker, Matthias; Spöttl, Georg and Luomi-Messerer, Karin (2008). Putting Dreyfus into Action: the European credit transfer system. *Journal of European Industrial Training*, Vol. 32, No no. 2/3, pp. 171-186.